

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Forebyggelsesudvalg

Dato: 10. februar 2012
Enhed: Juridisk Enhed
Sagsbeh.: SUMCVA
Sags nr.: 1200914
Dok nr.: 792414

Folketingets Sundheds- og Forebyggelsesudvalg har den 19. januar 2012 stillet følgende spørgsmål nr. 238 (alm. del) til ministeren for sundhed og forebyggelse, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra udvalget.

Spørgsmål nr. 238:

"Hvorledes vil ministeren sikre inhabile borgere retten til selvbestemmelse i forbindelse med opstart, fortsættelse eller afslutning af behandling?"

Svar:

Det følger allerede af sundhedslovens § 18, stk. 1, at for en patient, der varigt mangler evnen til at give informeret samtykke, kan de nærmeste pårørende give informeret samtykke til behandling (stedfortrædende samtykke). I tilfælde, hvor patienten er under værgemål, kan dette samtykke gives af værgeren.

Selv om en patient generelt set mangler evne til at forstå en information og til at overskue konsekvenserne af et samtykke, kan den pågældende dog på enkeltområder være i stand til at give et gyldigt samtykke. Der skal derfor i så vidt udstrækning som muligt gives information til og indhentes samtykke fra patienten selv. Det kan efter en konkret vurdering af patientens evne til at give samtykke være samtykke til visse former for behandling eller visse dele af en behandling. Patientens beslutning om behandling bør accepteres frem for et stedfortrædende samtykke. Det er vigtigt, at patientens selvbestemmelsesret ikke bortfalder i større udstrækning, end der er grundlag for, jf. også om sundhedslovens § 20 neden for.

Begrebet "evnen" i sundhedslovens § 18, stk. 1, skal forstås objektivt i den forstand, at det afgørende er, om den varigt inhabile patient overhovedet er i stand til at tage stilling og til at give en eller anden form for udtryk for sin stillingtagen. Er patienten i stand til det, kan bestemmelsen ikke anvendes – uanset om patienten træffer et andet valg end patienter, der er ved deres fornufts fulde brug, ville have gjort.

I tilfælde, hvor den varigt inhabile patient rent faktisk tilkendegiver en afvisende holdning til den påtænkte behandling, er patientens ytringer afgørende for, om behandling kan indledes eller fortsættes på trods af de pårørendes eller værgens samtykke. Uanset om sådanne ytringer udtrykkes verbalt eller fysisk, eller om de for sundhedspersonalet og de pårørende objektivt set giver mening i forhold til patientens aktuelle behandlingsbehov, har de afgørende betydning for, om behandlingen kan indledes eller fortsættes.

Med det formål at forhindre, at disse patienter ved at afvise behandling uforvarende påfører sig selv unødigt lidelse, indebærer de foreliggende overvejelser således en yderligere beskæring af patientens selvbestemmelsesret, idet nødvendig behandling i en sådan situation – uanset patientens modstand herimod – vil kunne indledes, fortsættes og afsluttes med et stedfortrædende samtykke fra nærmeste pårørende eller værgeren.

Hverken den gældende bestemmelse i sundhedslovens § 18, stk. 1, eller de nævnte overvejelser om muligheden for at give et stedfortrædende samtykke til behandling af behandlingsafvisende varigt inhabile indebærer, at patienten er helt uden indflydelse på sin situation. Det følger således allerede i dag af sundhedslovens § 20, at en patient, som ikke selv kan give informeret samtykke, skal informeres og inddrages i drøftelserne af behandlingen, i det omfang patienten forstår behandlingssituationen, medmindre selve informationen kan skade patienten, ligesom patientens tilkendegivelser, i det omfang de er aktuelle og relevante, skal tillægges betydning. Dette vil selvsagt også gælde i forhold til behandlingsafvisende varigt inhabile. Ret beset vil denne adgang for patienten dog næppe have eller få større praktisk betydning.

Med venlig hilsen

Pia Olsen Dyhr / Carlo V. Andersen